

THE GAME "PETANQUIE" AS AN INSTRUMENT FOR INTEGRATION OF CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

Zlatka Al. Dimitrova

University „Prof. d-r Asen Zlatarov“ - Burgas, Bulgaria, dimitrova.zlatka@yahoo.com

Abstract: Physical education and sport is taking a lead place in the educational process in kindergarten. It has certain biological, physiological, psychological and social-pedagogical meaning for the whole development of young students. Movement activity increases vital functions of the children organism, exchange reactions, the state of coordination and condition abilities, mood and self-esteem.

Integrating children with special educational needs is an important task for society. Motor activity plays a decisive role in its implementation.

This report aims to impact on teachers' knowledge related to integrating children with special educational needs. Games occupying a very significant place in the overall mode, organized within the framework of integrated training. The game "Petanquie" is very little known in the Bulgarian educational system. Introducing a wider range of educators to its rules would enrich the means of physical education

Physical activity and sport in kindergarten not only helps for good health condition, but is forming skill, which can transfer in other spheres. For example accepting the different, team work, cooperation and fair play build up respect, partnership, equal communication, discipline, responsibility. They offer one general understanding for "the rules of the game" with which children can serve in different situations in life. Physical education and sport gives an opportunity to the children to improve their achievements, to participate and win competitions, to learn how to win and how to lose, to learn from their mistakes, to not give up, to be persistent and steady, to pursue their goals. Games and competitions are encouraging children to express and share their emotions and feelings with the others, to learn tolerance.

Sport is developing valuable qualities like motivation, organization, leadership, responsibility and emotional intelligence - qualities, which are particularly necessary in society.

Keywords: physical education and sport, children with special educational needs, soft skills.

ИГРАТА „ПЕТАНК“ КАТО СРЕДСТВО ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА ДЕЦАТА СЪС СПЕЦИАЛНИ ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПОТРЕБНОСТИ

Златка Ал. Димитрова

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас, dimitrova.zlatka@yahoo.com

Авторът изказват благодарност към научен проект № НИХ – 412/2018 г. „Изследване на контекстните компетенции в предучилищна и начална училищна възраст и разработване на конкретни педагогически модели за подкрепа на детската личност“ за финансиране на настоящата работа.

Резюме: Физическата култура заема водещо място в образователния процес в детската градина. Има определено биологично, физиологично, психологично и социално-педагогическо значение за цялостно развитие на децата. Двигателната активност повишава жизнените функции на детския организъм, обменните реакции; състоянието на координационните и кондиционни способности, настроението и самочувствието.

Интегрирането на децата със специални образователни потребности е важна задача за всяко общество. За осъществяването ѝ решаващо място има двигателната активност.

Този доклад има за цел да обогати педагогическите средства, свързани с интегрирането на деца със специални образователни потребности.

Играта заема много значимо място в цялостния режим, организиран в рамките на интегрираното обучение. Играта „Петанк“ е много слабо позната в българската образователна система. Запознаването на по-голям кръг от педагози с правилата ѝ би обогатило средствата на физическото възпитание.

Физическото възпитание в детската градина не само допринася за доброто здравословно състояние на децата, но също така формира и умения, които могат да се прехвърлят в други сфери, например приемане на различните, сътрудничество и работа в екип, честна игра, изгражда уважение, партньорство, равноправно общуване, дисциплинираност, отговорност, предлага едно общо разбиране за „правилата на играта“, с които

децата да си служат в различни ситуации в живота. Физическото възпитание и спортът дава възможност на децата да подобрят собствените си постижения, да разгърнат потенциала си, да участват и печелят състезания, да се научат да приемат както победите така и загубите, да се учат от грешките си, да не се отказват, да бъдат упорити и постоянни, да преследват целите си. Игрите и състезанията окуражават децата да изразяват и споделят чувствата и емоциите си с околните, да се научат на толерантност. Спортът развива ценни качества като мотивираност, организираност, лидерство, отговорност и емоционална интелигентност – умения, които са особено необходими в обществото.

Ключови думи: физическо възпитание и спорт, деца със специални образователни потребности, меки умения

Физическата култура заема водещо място в образователния процес в детската градина. Има определено биологично, физиологично, психологично и социално-педагогическо значение за цялостно развитие на децата. Двигателната активност повишава жизнените функции на детския организъм, обменните реакции; състоянието на координационните и кондиционни способности, настроението и самочувствието.

Интегрирането на децата със специални образователни потребности е важна задача за всяко общество. Според Мария Дишкова „децата с увреждания и специални образователни нужди са много уязвими. Те нямат достатъчно умения да се защитят сами и разчитат изцяло на подкрепата на своите близки (родители, приятели, роднини), на специалистите, институциите, обществото, държавата. Живеят в изолация, която се обуславя от две основни причини: от една страна семейството се изолира, а от друга - обществото няма готовност да приеме различните“.⁵⁴

За подпомагане на детето да възстанови поведенческите си и обучителни проблеми д-р Робърт Мелило препоръчва използването на сетивно – двигателни упражнения. Според него “ ... тялото и мозъка са свързани по между си с обратна връзка. Р. Мелило разработва революционна програма за баланс на мозъка чрез поредица от сетивно – моторни упражнения.“⁵⁵ Поредното доказателство, че за интегрирането на “специалните деца“ решаващо място има двигателната активност. „Приобщаването във физическото възпитание подпомага не само физическото, но и социалното приемане на децата със специални образователни потребности от техните връстници.“⁵⁶ Системното използване на подвижни игри в рамките на задължителните и свободните режимни моменти позволява да се постигнат значителни корекции, компенсации в сферата на сензомоториката и да се развият редица качества като устойчивост на вниманието, концентрация, позитивно отношение към игрите, емоционално – волеви качества, социални умения на децата със специални образователни потребности.

Свободата в избора на действие, увеличаването на всяко дете към радостите на игровата двигателна дейност, създаването на интерес и желание за самоусъвършенстване, са основни предимства на педагогическите ситуации по физическо възпитание.

Условията в детската градина позволяват използване на разнообразни форми и средства, които следва постоянно да се обогатяват. Удовлетворяването на обоснования естествен стремеж на децата към поведение, независимо от възрастния, налага използването на игри създаващи условия за интегриране и на децата със специални образователни потребности. Разнообразието от игрова двигателна дейност осигурява предимство дневният режим на децата да бъде емоционален, съдържателен и използването на нетрадиционни средства за организация на двигателните дейности в предучилищна възраст създава по-голяма самостоятелност, свобода и творческо развитие.

Физическото възпитание в детската градина не само допринася за доброто здравословно състояние на децата, но също така формира и умения, които могат да се прехвърлят в други сфери, например приемане на различните, сътрудничество и работа в екип, честна игра, изгражда уважение, партньорство, равноправно общуване, дисциплинираност, отговорност , предлага едно общо разбиране за „правилата на играта“, с които децата да си служат в различни ситуации в живота. Физическото възпитание и спортът дава възможност на децата да подобрят собствените си постижения, да разгърнат потенциала си, да участват и печелят състезания, да се научат да приемат както победите така и загубите, да се учат от грешките си, да не се отказват, да бъдат упорити и постоянни, да преследват целите си. Игрите и състезанията окуражават децата да изразяват и споделят чувствата и емоциите си с околните, да се научат на толерантност. “Но независимо от всичко, спортът възпитава отношение към победите и загубите и в много малка възраст, децата научават,

⁵⁴ Dishkova, M. (2016) *How to protect children with special educational needs and disability (SEND)*

⁵⁵ Мелило, Р., Откъснати деца, изд. Къща Кибеа, 2018, с.272

⁵⁶ Терзиева, Г., Модел за формиране на професионална компетентност на учителя за адаптирано физическо възпитание, Стара Загора, 2017

че победата не е всичко. Спортът учи на уважение – уважение към собствената личност и уважение към всички останали, на доверие и толерантност”.⁵⁷ Спортът развива ценни качества като мотивираност, организираност, лидерство, отговорност и емоционална интелигентност – умения, които наричаме „меки“ (soft skills) са особено необходими в обществото. „Меките умения се определят като комбинация от социални умения, комуникативни умения, черти на характера, нагласи, особености на кариерата, емоционална интелигентност и др.”⁵⁸ Редица автори проучват възможностите са формиране на „меки умения“ при различна организация на образователните дейности и среда [8, 9, 10].

Играта заема много значимо място в цялостния режим, организиран в рамките на интегрираното обучение. Играта „Петанк“ е много слабо позната в българската образователна система. Запознаването на по-голям кръг от педагози с правилата ѝ би обогатило средствата на физическото възпитание. **Петанк** (на **френски: pétanque**) е **игра с топки**, възникнала във **Франция** в началото на **20 век**. Целта на играта на боча, която е известна по света повече във френския си вариант, наречен петанк, е да се хвърли или изгъркаля топчето близо до топчето мишена. Печели играта играчът или отборът, който успее да доближи до топчето мишена най-много топчета. Играта може да се играе индивидуално или между отбори.⁵⁹

Условията и материалната база в детските градини позволява включването на играта „Петанк“ в игровата двигателна дейност на децата. Правилата на играта са лесни и интересни. Могат да се използват както леки разноцветни пластмасови топки (сн. 1), така и меките анти стрес топки наречани „скуиши“ (сн.2)



Сн. 1. Пластмасови разноцветни топки, Сн. 2. Скуиши топки

Правила на играта „Петанк“ адаптирани за деца от детските градини.

Играе се във физкултурен салон, затревени площи, спортни площадки на открито с тартаново, полипропиленово, полиетиленово, гумено покритие или пясъчник в детската градина.

Предварителна подготовка за играта: Децата се разделят на четири отбора (в зависимост от цветовете на топките). В края на площадката се начертава кръг с диаметър около 50 см., от където всички участници ще хвърлят топката. Децата от четирите отбора се подреждат в колони около кръга. (графика 1)

Графика 1. Подреждане на отборите



⁵⁷ Dimitrova.Zl, (2018) Physical education and sport used as forming of “soft skills” in primary school age). Twelve International Scientific Conference, Knowledge without borders, Bansko, International Journal, No. 28.3, със ISSN 1857- 923X p. 1099- 1102

⁵⁸ Zahra, S. A., (2008) et al. Globalization of social entrepreneurship opportunities. Strategic. 2008.

⁵⁹ 2016 FIPJP International Rules (<http://petanquerules.wordpress.com/rules-guide>)

Началото на играта се поставя с хвърлянето на едно малко дървено топче, което се нарича „кошонет“ (буквално прасенце). Кошонетът трябва да се хвърли на разстояние минимум 5 метра от началния кръг. Четирите отбора хвърлят топките си, като целта е да се хвърлят максимално близко до кошонета.

Обект на изследване в настоящата статия е играта „Петанк“ като нетрадиционно средство в обучението по физическо възпитание и спорт в детската градина за интегриране на децата със специални образователни потребности.

Предмет на изследване са възможностите на играта „Петанк“ за обогатяване на средствата на обучението във формалното и неформалното образование по физическо възпитание и спорт в детската градина за интегриране на децата със специални образователни потребности.

Целта на изследването е да се апробира играта „Петанк“ за обогатяване на средствата на обучение по физическо възпитание и спорт в детската градина

В основната част на експеримента играта „Петанк“ е апробирана в образователната практика, съобразно конкретните условия на детските градини, в които беше приложена, както и в съответствие с вариативни технологии на учителите, участващи в експеримента.

Играта „Петанк“ е апробирана с деца от трета и четвърта възрастова група от ДГ „Ран Босилек“ и ДГ „Брезичка“ гр. Бургас.

За оценка на ефективността на играта беше приложен методът на SWOT-анализа.

SWOT-анализът разглежда четири фактора, които идентифицират ефективността на приложената игра в обучението по физическо възпитание и спорт в детската градина. Чрез SWOT-анализа са идентифицирани силните и слабите страни, както и са изследвани възможностите и заплахите пред ефективното въвеждане на играта „Петанк“ във формалния и неформален образователен процес.

SWOT-анализът е проведен чрез пряко наблюдение от експерта-преподавател.

SWOT анализ на играта „Петанк“

Силни страни (Strengths)

1. Играта „Петанк“ се организира както във формалното и неформалното образование, така и в свободното време на децата през учебната година, в празничните дни, през ваканциите.
2. Няма задължителен характер, осъществява се на доброволен принцип.
3. Съобразяване с индивидуалните интереси, възрастовите особености, способности и увлечения.
4. Могат да участват деца със специални образователни потребности.
5. Няма строга регламентация във времето.
6. Въвличане на по-срамежливите деца в играта
7. Развиват самоувереност, толерантност, организираност, работа в екип, дисциплина – меките умения необходими в обществото.
8. Премахва границата “възрастен-дете“
9. Подобрява двигателната активност и физическата дееспособност, координационните способности.
10. Изпълнява корекционно – компенсаторна и развиваща децата със СОП функция.
11. Социално равенство между участниците.
12. Удовлетворява потребността на децата от движение и изява.
13. Индивидуален подход

Възможности (Opportunities)

1. Като процес на взаимодействие между индивидите, където социалните позиции не са предпоставени, а са актуално случващи се.
2. Като нетрадиционна игра, която провокира участниците активно както да заявят себе си, така и да се учат да приемат другите с техните специфични способности.
3. Като средство за организиране на свободното време на децата.
4. Всяко дете участва пълноценно – индивидуален подход.
5. Всички се учат един от друг.
6. Забавна и непринудена подкрепяща среда.
7. Усвояване на мултикултурни умения.
8. Възможност за индивидуална изява.
9. Възможност за интердисциплинни връзки с математика и околна среда.
10. Възможност за групово работно.
11. Възможност за работа в смесени групи.
12. Възможност за формиране на контекстни умения – “soft skills”
13. Възможност за участие на деца със СОП

14. Възможност за участие на родителите.

Слаби страни (Weaknesses)

1. Незадължителност.
2. Нееднаква подготовка и жизнен опит на децата.
3. Различни темпераменти.
4. Различни физически възможности.
5. Голяма продължителност при провеждането на играта.
6. Лоша материална база и липса на материали и оборудване за осъществяване на играта.

Опасности (Threats)

1. Не се осигурява личностно равенство.
2. Опасност от конфликти между отделните участници.
3. Липса на дисциплина на малките деца.
4. Липса на педагогическа компетентност за осъществяване на интердисциплинни връзки.
5. Необходимост от времеви ресурси за провеждане на играта

Играта „Петанк“ създава условия за интердисциплинни връзки, за интегриране на децата със специални образователни потребности. Освен многобройните възможности и силни страни, чрез играта „Петанк“ детето развива и интегрира понятието за дистанция, което то измерва чрез пространството, което го отделя от старта на играта и кошонета. Чрез често повтарящите се хвърляния детето усвоява представите за дълбочина, по - далече, по- близо, координация на движенията. Според М. Глушкова „Сензорната организация на двигателното поведение на детето е един от най- важните междудисциплинарни научни проблеми“⁶⁰. Играта „Петанк“ съдейства за интердисциплинни връзки с:

- Математика – за определяне на мястото на предмети в пространството, като използва съседство, вътре, вън, далече, близо. Ориентира се в двумерното пространство.

- Околен свят – работи продуктивно в партньорство и екипност, спазва правила за общуване с групи от връстници, изразява взаимопомощ в игри в малки групи, сравнява действията си с тези на другите и активно взаимодейства с връстници, поддържа интереса към играта.

Най- ценната особеност на играта „Петанк“ е, че участието в нея не изисква специални умения и предварителни тренировки и е подходяща за интегриране на децата със специални образователни способности. Тя открива възможности за насърчаване на цялостното развитие на детето, което я прави идеален компонент в извън режимните моменти във формалното образование, в неформалното образование по време на излети, екскурзии, лагери и при взаимодействие с родителите.

Включването на детето със СОП в подходящи по вид и съдържание игри, в които то участва активно, заедно със своите връстници в норма обогатява опита му в различни форми на поведение, собствени и на околните, чиито прояви то наблюдава и осмисля в определена степен.⁶¹

ЛИТЕРАТУРА

- Глушкова, М., (2004) Двигателната обучаемост на децата от предучилищна възраст, Благоевград, 2004
- Dishkova, M. (2016) *How to protect children with special educational needs and disability (SEND)* („Как да защитим правата на детето със специални образователни нужди“). Сборник научных трудов II Международной научно-практической конференции: “Взаимодействие органов власти, общественных объединений и образовательных учреждений по гармонизации этноконфессиональных и межнациональных отношений: региональный аспект”, Казань, с. 120-123, ISBN 978-5-9907141-8-2.
- Димитрова, Зл., (2018) Физическото възпитание и спортът за формиране на „меки умения“ в начална училищна възраст (Physical education and sport used as forming of “soft skills” in primary school age). Twelve International Scientific Conference, Knowledge without borders, Bansko, International Journal, No. 28.3, със ISSN 1857- 923X p. 1099- 1102
- Мелило, Р., (2018) Откъснати деца, изд. Къща Кибеа, 2018, с.272
- Терзиева, Г., (2017) Модел за формиране на професионална компетентност на учителя за адаптирано физическо възпитание, ДИПКУ Стара Загора, 2017, бр. 1, DOI: 10.15547/PF.2017.007
- Zahra, S. A.,(2008) et al. Globalization of social entrepreneurship opportunities. Strategic. 2008.
- 2016 FIPJP International Rules (<http://petanquerules.wordpress.com/rules-guide>)

⁶⁰ Глушкова, М., (2004) Двигателната обучаемост на децата от предучилищна възраст, Благоевград, 2004

⁶¹ Стойчева, Р., (2018) Играта като средство за социално развитие на децата със специални образователни потребности в общата образователна среда, автореферат, ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград

- Rohlf s C., Harring M., Palentien C. (2017) Bildung, Kompetenz, Kompetenz-Bildung — eine Einführung in die Thematik. 2017 Springer Nature Switzerland AG
- Stojanov, Kr. (2011) Bildungsgerechtigkeit. Rekonstruktionen eines umkämpften Begriffs, VS-Verlag 2011
- Surtaeva N.N., O.N. Surtaeva (2017) Formirovanie „Myagkih“ kompetentsiy v protsesse nepreryvnogo obrazovania. Zhurnal „Chelovek i obrazovanie“. 2017
- Стойчева, Р., (2018) Играта като средство за социално развитие на децата със специални образователни потребности в общата образователна среда, автореферат, ЮЗУ „Неофит Рилски“ - Благоевград